

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет лісового і садово-паркового господарства
Кафедра лісового і садово-паркового господарства

Юлія Рибак
Валентина Андреева
Марія Шепелюк

**ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА
ІЗ НАПИСАННЯМ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

методичні рекомендації до проходження виробничої переддипломної практики для студентів освітнього рівня «Магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 205 Лісове господарство.

**Луцьк
2025**

УДК 378.147.091.33-027.22:630(072)

М 54

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Протокол № __ від __ _____ 2025 р.).

Рецензенти:

Радзій В.Ф. – кандидат географічних наук, завідувач кафедри екології та охорони навколишнього середовища Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Рибак Ю.Л.

М-54 Виробнича переддипломна практика із написанням випускної кваліфікаційної роботи. Методичні рекомендації до проходження виробничої переддипломної практики для студентів освітнього рівня «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 205 Лісове господарство / Ю.Л. Рибак, В.В. Андреева, М.О. Шепелюк, В.П. Войтюк, А.І. Гетьманчук, Ю.В. Босак. Луцьк, 2025. 42 с.

Анотація: у виданні представлені загальні вимоги та основні завдання виробничої переддипломної практики, вимоги до оформлення звітних документів та алгоритм підготовки і захисту звіту про проходження практики.

Методичні рекомендації призначені здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 205 Лісове господарство.

УДК 378.147.091.33-027.22:630(072)

© Рибак Ю.Л., Андреева В.В., Шепелюк М.О., 2025
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2025

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Загальні вимоги до проходження переддипломної практики.....	5
Розділ 2. Мета та основні завдання переддипломної практики.....	6
Розділ 3. Організація і проведення переддипломної практики.....	8
Розділ 4. Загальні вимоги до написання та оформлення звіту з переддипломної практики.....	9
Розділ 5. Рекомендована структура звіту з переддипломної практики.....	13
Розділ 6. Пояснення до виконання та написання звіту з переддипломної практики	14
Розділ 7. Захист звіту про проходження переддипломної практики.....	23
Розділ 8. Критерії оцінювання звіту.....	25
Використана література	26
Додатки.....	29

ВСТУП

Важливим питанням лісового господарства є охорона, відтворення, раціональне використання і поліпшення лісів. Його діяльність спрямована на забезпечення екологічної рівноваги, збереження біорізноманіття, а також забезпечення суспільства деревиною та іншими лісовими ресурсами.

Основними завданнями лісового господарства є забезпечення пожежної безпеки, боротьба зі шкідниками і хворобами, запобігання незаконній вирубці, охорона рідкісних і зникаючих видів; штучне і природне лісовідновлення, заліснення деградованих земель; впровадження принципів сталого лісокористування, які дозволяють поєднувати економічну вигоду з екологічною відповідальністю, використання вибіркової, а не суцільної вирубки деревини; ведення державного лісового кадастру, застосування супутникових та геоінформаційних технологій для контролю за змінами в екосистемах; розвиток лісової науки, підготовка спеціалістів у галузі лісівництва.

Дані завдання та різні виробничі питання повинен вирішувати інженер лісового господарства. Для цього студент має оволодіти навичками ідентифікації деревних порід і лісових біоценозів, навчитись розуміти принципи сталого лісокористування та лісового менеджменту, освоїти способи боротьби з лісовими пожежами, шкідниками та хворобами, вивчити, як проводиться лісовпорядкування і вести лісовий кадастр. Крім того, знання, які отримує студент, повинен вміло застосувати в реальних виробничих умовах на практиці. Для цього у навчальній програмі є переддипломна практика.

Переддипломна практика є обов'язковим освітнім компонентом освітнього рівня «Магістр» спеціальності 205 Лісове господарство.

Переддипломна практика завершує підготовку здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та передуює захисту кваліфікаційної роботи. У ході практики студенти мають можливість поглибити та закріпити отримані теоретичні знання. Особлива увага приділяється застосуванню науково-практичних і методичних підходів у професійній діяльності. Практика сприяє формуванню практичних навичок і професійної компетентності. Важливою складовою є також збирання необхідного фактичного матеріалу. Зібрані дані використовуються при підготовці кваліфікаційної магістерської роботи. Таким чином, практика є важливим етапом інтеграції знань і досвіду перед завершенням навчання.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Переддипломна практика спрямована на закріплення теоретичних знань і набуття практичного досвіду, ознайомлення з функціонуванням підприємства, що є базою практики. Вона включає участь у виробничих процесах і виконанні професійних завдань. Одним із важливих етапів є збір необхідних матеріалів для написання кваліфікаційної магістерської роботи. Студенти також взаємодіють із працівниками підприємства та беруть участь у фахових зустрічах. Практика дає змогу глибше зрозуміти особливості майбутньої професійної діяльності. Завершується вона підготовкою та захистом звіту про виконану роботу.

Переддипломна практика здійснюється на базі підприємств або організацій, з якими Волинський національний університет імені Лесі України має укладені договори про співпрацю. За згодою керівника практики та з дозволу завідувача кафедри лісового та садово-паркового господарства здобувачі можуть самостійно обирати місце проходження практики. Перевага надається тим установам, які мають досвід у веденні лісового господарства, а також науково-дослідним і проєктним організаціям, що сприяють здобуттю як практичних навичок, так і поглиблених теоретичних знань. Перед початком практики керівник від кафедри надає студенту індивідуальне завдання. Це завдання формується з урахуванням обраної теми кваліфікаційної роботи, специфіки підприємства та його можливостей.

Перед початком переддипломної практики здобувачі обов'язково проходять інструктаж з техніки безпеки. Керівник практики знайомить студентів із вимогами щодо проходження практики. Він також видає щоденник практики та методичні рекомендації. Усі організаційні питання узгоджуються на етапі підготовки до практики. Тривалість переддипломної практики визначається згідно з графіком навчального процесу. Вона проводиться відповідно до робочого навчального плану та вимог освітньо-професійної програми «Лісове господарство».

Після завершення терміну переддипломної практики здобувачі зобов'язані прозвітувати про виконану роботу. Головним документом, що підтверджує результати практики, є звіт, оформлений відповідно до встановлених вимог. Обов'язковим додатком до звіту є щоденник практики, у якому відображено щоденну діяльність студента та етапи виконання індивідуального завдання. Захист звіту відбувається після завершення практики у визначений день. Дату захисту встановлює завідувач кафедри. До захисту залучаються керівник практики та члени комісії. Захист проводиться з метою оцінки рівня засвоєних знань і практичних навичок здобувача.

РОЗДІЛ 2. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Метою переддипломної практики є поєднання науково-теоретичної підготовки магістрів із практичною діяльністю за фахом. Вона спрямована на розвиток аналітичних та дослідницьких умінь здобувачів. Під час практики студенти збирають матеріали, необхідні для написання кваліфікаційної магістерської роботи. Практика дає змогу поглибити професійні знання та закріпити їх у реальних виробничих умовах. Таким чином, практика є важливим етапом у формуванні професійної компетентності магістра.

Завдання практики:

- вивчення структури бази практики;
- аналіз спеціальної літератури та іншої науково-технічної документації про лісове господарство;
- збір, обробка, аналіз та систематизація науково-технічної інформації по темі досліджень;
- ознайомлення із сучасними методами ведення садово-паркового господарства в Україні;
- участь у проведенні наукових досліджень;
- розрахунок економічної ефективності технологічних процесів;
- вміння аналізувати теоретичний та практичний матеріал, надавати в науково обґрунтованій формі висновки;
- розробка рекомендацій щодо впровадження результатів наукових досліджень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми Лісове господарство, здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти під час проходження виробничої переддипломної практики здобувають:

Загальні компетентності:

- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.
- Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.
- Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.
- Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризику, а також економічні, правові та екологічні аспекти.
- Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких контекстах.

- Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля.

Програмні результати навчання

- Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

- Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

- Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

- Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

- Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

- Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.

- Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших контекстах.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Керівництво практикою здійснює викладач кафедри лісового та садово-паркового господарства. Керівник від університету закріплюється наказом ректора.

Керівник практики від університету зобов'язаний:

- перед початком практики він відповідає за проведення організаційних заходів: ознайомлення студентів з вимогами, проведення інструктажу з техніки безпеки та надання методичних матеріалів.
- під час практики здійснює наукове й методичне супроводження, формулює індивідуальні завдання з урахуванням специфіки базового підприємства.
- регулярно перевіряє хід виконання завдань, консультує здобувачів та надає поради щодо збору інформації.
- контролює дотримання умов праці та внутрішнього розпорядку на підприємстві.
- після завершення практики керівник оцінює звіт студента, його повноту, якість і практичну значущість.
- перевіряє наявність підписаного щоденника, характеристики та відгуку підприємства.
- за підсумками практики керівник надає для завідувача кафедри з пропозиціями щодо покращення організації практики та бере участь у роботі комісії з її захисту.

Здобувач зобов'язаний під час проходження практики:

- до початку практики отримати на кафедрі лісового господарства наказ та щоденник практики.
- упродовж практики неухильно дотримуватись правил техніки безпеки й внутрішнього розпорядку на базовому підприємстві.
- вивчити структуру підприємства як лісогосподарського об'єкта та проаналізувати природно-кліматичні й історичні умови регіону його розташування.
- усі заплановані роботи згідно з програмою та індивідуальним планом-графіком виконувати у встановлені терміни.
- здійснювати наукові спостереження, вимірювання, аналізувати результати та робити висновки.
- оцінювати економічну доцільність проведених робіт і проєктів.
- вести щоденник з регулярним записом виконаних завдань.
- звітувати керівнику практики про хід виконання робіт та подавати звіт керівнику від підприємства.
- після завершення практики здати на кафедру повний пакет документів: звіт, щоденник із підписами та відгуком керівника.
- пройти захист звіту перед комісією.

РОЗДІЛ 4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Текстова частина.

Текстова частина звіту з переддипломної практики включає в себе:

- титульний лист,
- зміст,
- вступ (передмову),
- виклад загальних та спеціальних розділів,
- характеристику виконаних робіт,
- список використаних джерел,
- додатки (за необхідності).

Титульна сторінка звіту оформляється у відповідності із зразком, наведеному в методичних вказівках (додаток 1).

Текстова частина роботи виконується з одного боку аркушів формату А4 (210x297 мм), акуратно, без виправлень. Текст розміщують на аркуші, дотримуючись таких розмірів полів: ліве – 30 мм, верхнє, нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Щільність тексту повинна бути однаковою. Остаточний варіант слід друкувати шрифтом Times New Roman, розмір 14 пт, через 1,5 інтервали.

Зміст тексту ділиться на розділи, підрозділи, пункти. Кожний розділ починається з нового аркуша (сторінки), підрозділи і пункти записуються з абзацного відступу. Розділи повинні мати порядкові номери, позначені арабськими цифрами. Вступ і висновки не нумеруються. Підрозділи нумерують у межах розділу. Номер підрозділу складається із номера розділу і номера підрозділу, розділених крапкою. У кінці номера підрозділу також ставиться крапка, наприклад, 1.3. (третій підрозділ першого розділу).

Номер пункту складається із номерів розділу, підрозділу і пункту, розділених крапками. Наприклад, 1.1.2. (другий пункт першого підрозділу першого розділу).

Заголовки розділів пишуть симетрично до тексту великими літерами.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Заголовки підрозділів пишуть з нового рядка малими літерами з першою великою.

Наприклад:

1.1. Поняття про рубки догляду

Абзацний відступ повинен дорівнювати п'яти знакам. Підкреслювати заголовки і переносити в них слова за складами не дозволяється. Крапки в кінці заголовків не ставлять. Якщо заголовок складається з двох чи більше речень, їх розділяють крапками.

Сторінки текстової частини нумерують арабськими цифрами. Номер ставиться у правому верхньому куті аркуша, без крапки в кінці.

Першу сторінку не нумерують (титульний аркуш), нумерація починається з другої сторінки. На ній проставляють цифру 2.

Ілюстративний матеріал.

Ілюстрації (креслення, схеми, графіки, фотографії) і таблиці, розміщені на окремих сторінках текстової частини, входять до загальної нумерації сторінок. Якщо розміри ілюстрації чи таблиці більші за формат А4, їх враховують як одну сторінку і розміщують у додатку.

Формули та умовні позначення розміщують у тексті безпосередньо після посилань на них, посередині сторінки, їх щільність повинна бути приблизно такою ж, як щільність основного тексту. Вище і нижче кожної формули або рівняння слід залишати не менше одного вільного рядка.

Діаграми виконують у програмі Microsoft Word або Excel. Рисунки і фотографії у форматі jpg, tiff друкують на фотопапері і вклеюють в текст або друкують всю сторінку на кольоровому принтері.

Дозволяється на одному аркуші розміщати декілька ілюстрацій. Ілюстрації розміщують безпосередньо біля тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті.

Розмір ілюстрацій не повинен перевищувати розмір формату А4 (297х210 мм). Фотографії розміщуються на стандартних аркушах. Усі ілюстрації нумерують послідовно в межах розділу арабськими цифрами і позначають словом «Рисунок». Номер рисунка складається з номера розділу і порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад, рис. 2.1 (перший рисунок другого розділу). Ілюстрації повинні мати назву, яка записується під ілюстрацією в один рядок з номером.

Наприклад:

Рис. 3.1. Схема розміщення варіантів у польовому досліді

У звіті з переддипломної практики повинен бути фотографічний матеріал, що підтверджує виконання різних етапів переддипломної практики (напр., фрагменти садиби лісництва: зображення лісокультурних площ, де закладались пробні ділянки: проведення різних видів рубок; фото цінних лісових об'єктів на території підприємства тощо).

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, оформляється у вигляді таблиць. Таблиця складається із заголовка і рядків, боковини та граф. Графи мають заголовки (підзаголовки). Висота рядків таблиці – не менше 8 мм.

Заголовки граф і рядків таблиць слід писати з великих літер, підзаголовки – з малих, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Ділити головки таблиць по діагоналі не рекомендується.

Таблицю з великою кількістю рядків переносять на наступну сторінку. У такій таблиці після заголовка слід давати рядок нумерації граф. Цей рядок переносять і на наступну сторінку. При переносі таблиці з правого боку пишуть «Продовження табл.» з позначенням її номера.

Якщо таблиця текстова і текст у графах повторюється, то після першого повторення ставлять лапки, у випадку, коли запис у графі з одного слова, або «те ж», а при наступному повторенні – лапки, якщо запис у графі із кількох слів. Замість цифр, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, ставити лапки не дозволяється. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку не наводять, то ставлять прочерк.

Кожна таблиця повинна мати заголовок, який розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Слово «Таблиця» та її номер розміщують із правого боку над заголовком таблиці. Таблиці нумерують аналогічно ілюстраціям. Рисунки і таблиці розміщують після першого згадування про них у тексті.

Наприклад:

Таблиця 3.1

Варіаційно-статистичні показники саджанців сосни у п'ятирічному віці

Формули.

Формули нумерують арабськими цифрами в межах розділу. Номер ставлять з правого боку аркуша на рівні формули в круглих дужках. Значення символів і числових коефіцієнтів формул слід наводити безпосередньо під формулою в послідовності запису у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двох крапок після нього. Посилання в тексті на порядковий номер формули подається в дужках.

Наприклад:

Розрахунок повноти насаджень здійснювали за формулою (3.1):

$$П = \frac{G_{\text{факт}}}{G_{1,0}}, \quad (3.1)$$

де $G_{\text{факт}}$ – сума площ перерізів дерев насадження, $\text{м}^2 \cdot \text{га}^{-1}$;

$G_{1,0}$ – сума площ перерізів дерев нормального (повного) деревостану, $\text{м}^2 \cdot \text{га}^{-1}$.

Усі розрахунки, наведені в тексті, слід виконувати в одиницях міжнародної системи (СІ). Одиниці вимірювання ставлять після цифрових значень. Наприклад, 20 м, 30 см, 24 га. Якщо в тексті наводиться низка цифрових значень однієї розмірності, то одиниці фізичної величини вказують після останньої цифри. Наприклад, 30, 40, 50 мм; 10x10x30 мм. Абстрактні числа до дев'яти в тексті пишуть словами, більше дев'яти – цифрами. Наприклад, «п'ять місяців», «10 днів». Дробові значення пишуться цифрами, наприклад, «1/4 рекомендованої дози добрив».

Дати пишуться за таким зразком: 11 травня, 90-ті роки, у 80-х роках.

При вказуванні меж (від–до) ставлять тире. Наприклад, висота рослин складає 30–40 см.

Посилання.

Посилання в тексті на формули і рисунки оформляють у круглих дужках, наприклад: у формулі (2.1), (рис. 3.1). При посиланні на рисунок чи таблицю пишеться слово «рисунок» або «таблиця» скорочено, наприклад: табл. 1.2. У повторних посиланнях на ілюстрації і таблиці слід писати: див. табл. 1.3, див. рис. 1.2.

Посилання в тексті на літературні джерела слід зазначити порядковим номером за переліком літературних джерел, виділеним двома квадратними

дужками. Є багато варіантів посилань.

Наприклад:

Аналогічні результати наведені в працях Г. Т. Криницького [15];

Гордієнко М. І. [32] зазначає...;

Маурер В. М. [7] вважає...;

На основі проведених досліджень В. П. Войтюком [9] встановлено ...;

У літературі [2; 4; 14] наведені дані щодо впливу...;

Праці П. І. Лакиди [28; 29; 30] мають велике значення для...;

На основі низки досліджень [5–9; 21; 23]... .

Якщо цитується інший автор, то в посиланні на літературне джерело слід вказати сторінку, на якій знаходиться цитата: [12, с. 35]. У бібліографічному списку літературні джерела розміщують в алфавітному порядку. Номер джерела, вказаного у посиланні, повинен відповідати його номеру в бібліографічному списку. Вимоги до оформлення бібліографічного списку наведені далі.

Бібліографічний список.

Список використаної літератури має містити повний перелік джерел, на які студент посилався під час підготовки звіту з переддипломної практики. Упорядкування джерел зазвичай здійснюється в алфавітному порядку за прізвищами авторів. Кожен запис у списку повинен відповідати вимогам бібліографічного оформлення: вказується прізвище та ініціали автора (чи авторів), повна назва публікації, назва видання (збірника, журналу), де розміщено роботу, місце та рік видання, номер випуску (книги або журналу) та сторінки — для книг повністю, для статей — конкретні сторінки у збірнику чи журналі. Оформлення джерел має бути чітким, з використанням відповідних розділових знаків. Приклад правильного оформлення подано у списку джерел наприкінці цих Методичних вказівок.

РОЗДІЛ 5. РЕКОМЕНДОВАНА СТРУКТУРА ЗВІТУ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Рекомендована структура звіту:

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	6
1.1. Поняття про рубки догляду.....	6
1.2. Рубки догляду як захід підвищення продуктивності деревостанів....	8
1.3. Рубки догляду як захід підвищення якості деревостанів.....	13
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	20
2.1. Матеріали дослідження.....	20
2.2. Програма і методика робіт.....	25
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.....	30
3.1. Виконання рубок догляду за попередній ревізійний період.....	30
3.2. Складання відомості рубок догляду за лісом та обґрунтування їх організаційно-технічних показників.....	36
3.3. Розрахунок щорічної лісосіки рубок догляду за лісом.....	40
3.4. Розміщення щорічної лісосіки рубок догляду.....	44
3.5. Технологія рубок догляду за лісом.....	50
РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЗАПРОЕКТОВАНИХ ЗАХОДІВ...	55
РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ.....	65
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	

За погодженням з керівником переддипломної практики назви підрозділів у розділах можуть бути змінені. Зміненою може бути кількість підрозділів згаданих розділів. Уточнення їх кількості та назви визначається завданням майбутнього дипломного проектування.

РОЗДІЛ 6. ПОЯСНЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ ТА НАПИСАННЯ ЗВІТУ З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Пояснювальна записка є ключовим елементом звіту з переддипломної практики. Її зміст відображає ступінь усвідомлення студентом поставлених завдань, глибину аналізу окремих аспектів практичної діяльності, здатність до логічного викладення власних міркувань і висновків щодо різних напрямів роботи підприємства, зокрема у сфері лісгосподарського виробництва.

Перелік умовних позначень

Складають за умови використання у тексті роботи скорочень термінів та їх повторення більше трьох разів. Перелік друкують двома колонками, в яких зліва, за абеткою, наводять скорочення, а справа їх розшифровку.

ЗРАЗОК ПЕРЕЛІКУ УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ДП - державне підприємство

РД - рубки догляду

ОСВ - освітлення

ТЛУ - тип лісорослинних умов

ПРЖ - прорідження

ПРЧ - прочистки

ПРХ - прохідні рубки

Вступ.

Вступ – дуже важлива частина будь якої науково-дослідної роботи. Метою вступу є: 1) показати теоретичну та прикладну актуальність проблеми, що розробляється; 2) висвітлити рівень з'ясованості поставленого питання, посилаючись на два-три джерела літератури оглядового характеру останніх років видання; 3) зазначити недостатню вивченість окремих розділів проблеми і підкреслити актуальність і наукову новизну власних досліджень автора; 4) вказати основну мету досліджень та перерахувати у вигляді декількох конкретних пунктів основні завдання, які поставив перед собою студент, плануючи дослідження. Як правило, мета досліджень – лише одна, а завдань, які вирішує автор, може бути декілька.

У вступі:

- обґрунтовується актуальність теми, її наукове та практичне значення;
- оцінюється сучасний стан вивчення проблеми на основі аналізу вітчизняної і зарубіжної наукової літератури із зазначенням провідних напрямів, вчених і фахівців у даній предметній галузі;
- характеризується об'єкт та предмет дослідження;
- зазначається мета і завдання дослідження;
- коротко перераховують методи, якими користувались під час виконання дослідження;
- наводяться основні положення, що виносяться на захист;
- вказується теоретична та практична цінність роботи;
- за наявності публікацій вказують апробацію роботи (рекомендовано із посиланням на копії публікацій, наведені в додатках).

РОЗДІЛ 1. Огляд літературних джерел

У цьому розділі необхідно розглянути стан вивчення питання і навести обґрунтування доцільності подальших досліджень.

Розділ складається з двох або більше підрозділів, зміст яких у різних випускних роботах може істотно відрізнятись, оскільки залежить від теми та матеріалу досліджень.

Якщо, наприклад, досліджується конкретна лісова, декоративна, плодова чи ягідна культура, то у першому підрозділі в стислій формі описують морфологічну будову рослин, їх біологічні особливості і вимоги до навколишнього середовища та умов вирощування, оскільки без цих знань неможливі планування врожайності і правильне проектування агротехнічних заходів вирощування культури. На основі літературних джерел необхідно висвітлити вимоги культури до тепла, світла, вологи, ґрунту на різних етапах органогенезу.

У другому підрозділі доцільно використовувати лише той конкретний матеріал, який безпосередньо стосується теми випускної роботи. Наприклад, на основі літературних джерел висвітлюють те, як різні чинники (наприклад, способи обробітку ґрунту, дози добрив, строки садіння чи посіву, сорт рослини тощо) впливають на розвиток, врожайність, декоративність та інші властивості певної культури в різних ґрунтово-кліматичних зонах України.

Протилежні думки та результати досліджень, що містяться в різних літературних джерелах, необхідно детально проаналізувати. Цю частину розділу бажано будувати за принципом постійного звужування діапазону питань, що розглядаються: від загальних положень до конкретних ідей щодо теми досліджень. Виклад доцільно вести в дискусійному плані, протиставляючи погляди різних авторів і супроводжуючи їх власними коментарями.

Наприкінці огляду на основі розглянутого матеріалу роблять висновок про необхідність додаткового вивчення даного питання в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах або за останні роки, тобто фактично обґрунтовують вибрану тему випускної роботи.

У цьому розділі обов'язковими є посилання на авторів (джерела), що є у бібліографічному списку. Для якісного огляду літератури студент повинен опрацювати не менш як 40–50 джерел: навчальних посібників, монографій, збірників наукових праць, науково-теоретичних журналів, періодичних видань, авторефератів дисертацій, матеріалів тематичних наукових конференцій, форумів, симпозіумів тощо.

Об'єм огляду літератури не повинен перевищувати 50 % об'єму основної частини випускної роботи.

РОЗДІЛ 2. Матеріали та методи дослідження

Як правило, структура цього розділу включає в себе три підрозділи:

2.1. Матеріали дослідження;

2.2. Умови проведення дослідження;

2.3. Програма і методика проведення дослідження.

Проте кількість підрозділів може бути більшою залежно потреби.

Матеріали дослідження

В цьому підрозділі вказують матеріал дослідження. Матеріалом

дослідження може слугувати частина лісового фонду певного підприємства або сукупність зелених насаджень певного населеного пункту. Відповідно в даному підрозділі надається коротка узагальнена характеристика даного державного або комунального підприємства, його лісового фонду або фонду зелених насаджень.

Якщо матеріалом дослідження слугують певні сорти рослин, доцільно в цьому розділі надати коротку характеристику їхнього походження тощо.

Умови проведення дослідження

У цьому підрозділі спочатку коротко інформують про природно-кліматичні умови зони, в якій проводились дослідження. Тобто слід назвати цю зону, висвітлити питання про найтепліші й найхолодніші місяці року, глибину снігового покриву, суму активних температур, терміни останніх весняних і перших осінніх приморозків (за багаторічними даними), календарні терміни початку весняних польових робіт, тривалість періоду вегетації, суму опадів, що припадає на вегетаційний період.

Якщо на результати досліджень можуть вплинути агрокліматичні умови року, в роботі дають характеристику метеорологічних умов за період проведення досліджень. У вигляді таблиць показують середньомісячні температури повітря та розподіл опадів протягом року (за даними найближчої метеостанції). Виходячи з даних таблиць, необхідно зробити висновок щодо метеорологічних умов у роки досліджень, чи відрізнялися вони від середніх багаторічних і наскільки позитивно або негативно впливали погодні умови на одержані результати досліджень.

Якщо результати дослідження залежать від типу ґрунту, наводять його агрохімічну характеристику. Показники агрохімічної характеристики ґрунту можна подати у вигляді таблиць. Окремо бажано подати фізичні та агрохімічні властивості. На підставі наведених даних про ґрунт потрібно зробити висновок про забезпеченість ґрунту поживними речовинами, реакцію ґрунтового розчину. Наприкінці такої агрохімічної характеристики потрібно зробити висновок про її відповідність біологічним вимогам культури, яка є об'єктом досліджень.

Якщо випускна робота виконується в певному господарстві, лісництві, природо-охоронному об'єкті, доцільно дати коротку характеристику території його розміщення у природній зоні, статус охорони, землекористування та поширення основних типів ґрунтів чи ґрунтових відмін у даному господарстві.

Програма і методика проведення дослідження

Складовою частиною методики експериментальних досліджень є схема досліду, в якій наводиться короткий опис змісту кожного варіанта.

Крім короткого опису змісту варіантів досліду, на спеціальній схемі потрібно показати, яким способом вони розміщені в межах повторень. Тут же вказується розмір загальної та облікової площ ділянки.

Після цього в дипломній роботі описують методику польових і лабораторних (аналітичних, фізіологічних, цитологічних, біохімічних, мікробіологічних тощо) досліджень. Зокрема, відповідно до конкретної декоративної чи лісової породи описують методику й специфіку проведення фенологічних спостережень, методику проведення обліків і вимірів. Описують методику закладання пробних площ, визначення таксаційних та рекреаційних

показників насадження. Вказують на використані методики при визначенні хімічних і фізичних показників ґрунту та ін. Наприкінці цього підрозділу вказують методику статистичної обробки одержаних експериментальних даних з метою визначення достовірності отриманих результатів та деяких інших важливих показників.

Методики повинні бути описані детально, щоб дослідження можна було повторити.

РОЗДІЛ 3. Результати дослідження та їх обговорення

Це основний розділ випускної роботи. Його підготовці і написанню необхідно приділити особливу увагу. Викладають матеріал у цьому розділі у вигляді текстового аналізу одержаних експериментальних даних (цифрових), поданих у таблицях, аналізу графіків, рисунків та їх всебічних характеристик. Описуючи результати досліджень, кожен показник необхідно детально проаналізувати. Зміст результатів науково-дослідної роботи викладають конкретно й послідовно, описуючи всі проміжні і кінцеві результати, у тому числі й негативні, якщо такі мали місце.

Для правильного запису показників фенологічних спостережень, результатів аналізів структури врожаю і біологічного врожаю необхідно використовувати таблиці.

Дані показників у повтореннях досліду та їх статистичне опрацювання за період дослідження рекомендовано подавати у додатку, а в розділі «Результати досліджень» наводити лише середні дані щодо кожного варіанта досліду. Одержані дані статистичного аналізу за точністю досліду та найменшою істотною різницею між варіантами обов'язково вказують у відповідній таблиці і користуються ними, аналізуючи отримані дані в випускній роботі та під час захисту роботи.

Результати власних досліджень не лише детально описують, але ретельно аналізують, порівнюючи із даними літературних джерел.

РОЗДІЛ 4. Економічна оцінка

Зміст розділу «Економічна оцінка» виконується відповідно до обраної теми кваліфікаційної роботи і може суттєво відрізнитися залежно тематики. Так, якщо досліджується господарська діяльність певного підприємства, то в цьому розділі визначається економічна ефективність діяльності. Наприклад, при вирощуванні садивного матеріалу – рентабельність виробництва даного виду садивного матеріалу. Якщо досліджуються, наприклад, різні технології створення лісових культур – розраховується і порівнюється собівартість їх створення. При дослідженні селекційної цінності деревостанів – робиться їх матеріально-грошова оцінка тощо.

РОЗДІЛ 5. Охорона праці

Зміст цього розділу, як і попереднього залежить від обраної тематики. Так, якщо відповідно до сформульованих завдань, дослідження здійснювались виключно у лабораторії, то у тексті розділу можуть бути описані лише вимоги до техніки безпеки при виконанні конкретних робіт у лабораторії. Якщо ж дослідження здійснювались на базі певного підприємства, то основним

завданням цього розділу є не просто перелік основних положень охорони праці, а аналіз стану охорони праці на підприємстві. Він повинен включати в себе аналіз виробничого травматизму за останні 3–5 років, виробничої санітарії, оцінку функціонуючої на підприємстві системи охорони праці, забезпечення працівників підприємства засобами індивідуального захисту тощо. Для лісогосподарських підприємств додатково може включати в себе оцінку стану протипожежної безпеки у підпорядкованих лісових масивах, оскільки система протипожежних заходів також має безпосередній вплив на стан здоров'я та безпеку робітників при їх перебуванні в лісі.

ВИСНОВКИ

Цей розділ є підсумком виконаної науково-дослідної роботи, суть якої повинна бути зрозумілою без читання основного тексту випускної роботи. Висновки повинні охоплювати основні результати проведених експериментальних досліджень та їх практичне значення. Формулюють їх конкретно, викладаючи у логічній послідовності, лаконічно, у вигляді окремих пунктів. При цьому не слід користуватися загальними абстрактними фразами, а посилатися на одержані конкретні цифрові дані.

Висновки повинні відповідати на всі поставлені у вступі завдання роботи.

За найціннішими та найістотнішими висновками формулюють пропозиції для впровадження у виробництво.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Це перелік 40–50 (не менше 35) бібліографічних джерел у роботі магістра, на які автор робить посилання в тексті випускної роботи, в основному в огляді літератури з тематики наукових досліджень, і які охоплюють наукові праці, монографії, методичну і довідкову літературу та обов'язково періодичні наукові видання. Бібліографічний список – це сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за певними правилами, необхідних та достатніх для загальної характеристики та ідентифікації документа. Список використаної літератури відображає обсяг використаних джерел і ступінь вивченості досліджуваної теми, і є фактично візитною карткою автора роботи, його професійною характеристикою, свідчить про рівень володіння навичками роботи з науковою літературою. Бібліографічний список складають в алфавітному порядку. Літературу потрібно розташовувати за абеткою прізвищ авторів і назв робіт спочатку на українській і російській мовах, потім на латиниці. Бібліографічні записи в списку повинні мати порядкову нумерацію. У тексті роботи слід давати у квадратних дужках посилання на номери списку. Якщо необхідно вказати номер сторінки, його ставлять через кому після номера літературного джерела у списку.

Оформлення бібліографічного списку регламентується нормативними документами. Складаючи його, необхідно дотримуватися вимог державних стандартів ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» [2] та ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [1]. Приклад оформлення списку використаних джерел

наведений далі.

Приклади оформлення

Книги

Вакулюк П. Г., Самоплавський В. І. Лісовідновлення та лісорозведення в Україні: монографія. Харків: Прапор, 2006. 384 с.

Гордієнко М. І., Корецький Г. С., Маурер В. М. Лісові культури: підруч. Київ: Сільгоспосвіта, 1995. 328 с.

Свириденко В. Є., Бабіч О. Г., Киричок Л. С. Лісівництво. Київ: Арістей, 2004. 544 с.

Маурер В. М., Бровко Ф. М., Пінчук А. П., Кичилюк О. В. Підвищення продуктивності лісів лісокультурними методами: навч. посіб. Київ: НУБіП України, 2010. 124 с.

Шацький національний природний парк: фотоальбом / уклад. Ф. В. Зузук, В. П. Войтюк, І. І. Кузьмішина та ін. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 400 с.

Без автора

Методика визначення показників рекреаційної характеристики земель / ВО «Укрдержліспроєкт». Ірпінь, 2000. 18 с.

Багатотомний документ

Шевчук М. Й., Веремеєнко С. І., Лопушняк В. І. Агрохімія: підруч. в 2 ч. Луцьк: Надстиря, 2012. Ч. I. 194 с.

Матеріали конференцій, з'їздів

Войтюк В. П., Андреева В. В. Цитогенетичний аналіз як можливість ранньої діагностики росту потомств плюсових дерев сосни звичайної. Природно-ресурсний комплекс Західного Полісся: історія, стан та перспективи розвитку: матеріали доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 травня 2012 року. Рівне, 2012. С. 39–40.

Кичилюк О. В., Войтюк В. П. Природне поновлення насаджень сосни звичайної Черемського природного заповідника. Відтворення лісів та лісова меліорація в Україні: витоки, сучасний стан, виклики сьогодення та перспективи в умовах антропоцену: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю кафедри відтворення лісів та лісових меліорацій (м. Київ, 6-8 листопада 2019 р.). Київ: Видавництво Ліра К, 2019. С. 44–43.

Словники

Географія: словник-довідник / авт.-уклад. В. Л. Ципін. Харків: Халімон, 2006. 175 с.

Лісівництво: термінологічний словник / уклад. В. Д. Бондаренко, С. М. Землинський, Л. І. Копій та ін.; Львів: НЛТУ України, 2006. 84 с.

Стандарти

ДСТУ 2980-95. Культури лісові. Терміни та визначення. Київ: Держстандарт України, 1995. 64 с.

ДСТУ 3404-96. Лісівництво. Терміни та визначення. Київ: Держстандарт України, 1996. 44 с.

Частина періодичного видання (журналу)

Бондаренко Т. В. Підлісок у штучних лісостанах Західного Лісостепу

Науковий вісник НУБіП України. К., 2011. Вип. 164. Ч. 3. С. 64–71.

Полякова Л. В., Усцький І. М. Вплив освітлення на синтез фенольних сполук хвої сосни у зв'язку з її ростовою активністю. Лісівництво і агролісомеліорація: УкрНДІЛГА, 2005. Вип. 108. С. 255–258.

Савущик М., Самоплавський С., Маурер В., Попков М. Досвід Польщі. Лісовий і мисливський журнал. 2005. № 3. С. 20–23.

Електронні ресурси

Козка Олександр. Всихання хвойних лісів у Європі. Опубл. 21.06.2020 р. URL: <https://ekoinform.com.ua/?p=8252>

На колегії Держлісагентства обговорили проблему масового всихання лісів. Опубл. 27.04.2019 р. URL: <http://lisvolyn.gov.ua/?p=42381>

Автореферати дисертацій

Бондаренко Т. В. Лісівничо-екологічна роль підліску в грабових дібровах Західного Лісостепу: автореф. дис. к.с.-г.н.: 06.03.03 «Лісознавство і лісівництво». Львів: Редакційно-видавничий відділ НЛТУ України, 2013. 21 с.

Кичилюк О. В. Лісівничі особливості вирощування культур сосни звичайної в умовах Волинського Полісся: автореф. дис. к.с.-г.н.: 06.03.01 «Лісові культури та фітомеліорація». Київ: Логос, 2007. 19 с.

Законодавчі та нормативні документи

Лісовий кодекс України. Редакція від 03.07.2020р. [Електронний ресурс]. Джерело : офіц. сайт ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/3852-12>

Правила відтворення лісів. Редакція від 24.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2007п#Text>

ДОДАТКИ

Додатки є необов'язковим продовженням випускної роботи. Розміщують їх у порядку появи посилань у тексті. У додатках подають громіздкі таблиці первинних даних кожного варіанта досліду у повтореннях, матеріали статистичної обробки даних, фотографії рослин, картографічні та проектні графічні матеріали та інший допоміжний матеріал, необхідний для доповнення текстової частини (таблиці допоміжних цифрових даних, протоколи та акти випробувань, ксерокопії свідоцтв, патентів, наукових статей тощо). Кожний додаток починається з нової сторінки, має заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої прописної. Над заголовком справа пишуть слово Додаток. Позначають додатки за порядком літерами українського алфавіту, наприклад: Додаток А, Додаток Б і т. п. У позначенні додатків не можна використовувати літери Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч і Ђ. Нумерація аркушів з додатками продовжує загальну нумерацію сторінок основного тексту роботи. Якщо у тексті один додаток, то він позначається як «Додаток А».

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті додатків, нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: третій рисунок Додатка А позначається як «Рисунок А.3» тощо.

При посиланні на додаток пишеться «додаток А», або скорочено «дод. А». У повторних посиланнях на додаток слід писати скорочено: «див. дод. А».

Оформлення щоденника

Щоденник практики є невід'ємною складовою звітної документації, яку зобов'язаний вести кожен здобувач вищої освіти під час проходження переддипломної практики. Його ведення розпочинається з першого дня перебування студента на підприємстві. Щоденник повинен заповнюватися щоденно, відображаючи зміст і обсяг виконаних робіт у хронологічному порядку. У ньому мають бути зазначені види діяльності, що здійснювалися, набуті практичні навички та короткі висновки. Важливо, щоб записи були чіткими, лаконічними та відповідали реальному перебігу практики. Заповнення щоденника свідчить про систематичну і свідомо організовану роботу здобувача. У заключний день практики керівник від підприємства зобов'язаний надати свій письмовий відгук щодо професійних якостей студента, рівня його підготовки та відповідальності. Цей відгук вноситься безпосередньо до щоденника. Після цього керівник підписує щоденник і засвідчує його печаткою підприємства. Наявність щоденника, оформленого згідно з вимогами, є обов'язковою умовою допуску до захисту звіту.

Послідовність проходження звітів з переддипломної практики.

Після завершення переддипломної практики студент зобов'язаний надати підготовлений звіт разом із заповненим щоденником керівнику практики від підприємства. Керівник ознайомлюється з матеріалами, і за відсутності суттєвих зауважень підписує звіт. Керівник готує характеристику студента, яка вклеюється до щоденника та скріплюється печаткою.

У визначений термін студент прибуває до університету зі звітом, щоденником і зібраними польовими матеріалами. Керівник від університету перевіряє подані документи. Він аналізує звіт, вивчає щоденник, перевіряє дотримання календарного плану. У разі потреби надає зауваження та рекомендації щодо доопрацювання. Якщо звіт потребує доопрацювання, студент його допрацьовує, переплітає та повторно подає на перевірку.

Захист звіту практики відбувається у визначений день відповідно до наказу по факультету. До складу комісії входять троє викладачів кафедри. Захист проходить у формі співбесіди. Студент повинен представити зібрані польові матеріали, які слугуватимуть основою для дипломного проектування. Після захисту студенту виставляється оцінка – «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно». Звіти, які пройшли захист, передаються на кафедру для зберігання строком на один рік. Після закінчення цього терміну вони підлягають утилізації.

Не допускаються до захисту звіти з переддипломної практики, які є незавершеними або складеними сторонніми особами. Також забороняється подавати звіти, оформлені на папері неналежного формату або без доданих польових і фотографічних матеріалів. Звіти з порушенням вимог ДСТУ, наявністю виправлень, технічних помилок чи недбалого оформлення також не приймаються до захисту.

Після прибуття з бази практики студент зобов'язаний повідомити про це керівника практики від університету. Одночасно він подає звіт для первинної перевірки. Керівник ознайомлюється з поданими матеріалами та щоденником практики. Він перевіряє відповідність календарному графіку, якість виконаних

завдань, а також готує характеристику студента. Після аналізу звіту та польових матеріалів керівник приймає рішення про допуск до захисту або надає перелік зауважень для доопрацювання.

У разі необхідності студент доопрацьовує звіт згідно з отриманими рекомендаціями і знову подає керівнику практики. Керівник перевіряє врахування усіх зауважень і лише після цього звіт подається на кафедру для подальшого захисту.

РОЗДІЛ 7. ЗАХИСТ ЗВІТУ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ

Під час захисту звіту з переддипломної практики здобувач зобов'язаний продемонструвати глибокі знання з усіх питань, передбачених програмою практики у галузі садово-паркового господарства.

До захисту готується усна доповідь, в якій стисло викладаються основні результати практики, та мультимедійна презентація, що включає фотографії, зроблені під час виконання завдань, схеми, рисунки, таблиці та графіки, що ілюструють результати спостережень і досліджень.

Публічний захист звітів проводиться у встановлені завідувачем кафедри терміни за умови наявності позитивної характеристики з підприємства та відгуку керівника практики від кафедри. Комісію для оцінювання захисту формує деканат, до її складу входять викладачі кафедри. Рішення щодо оцінки приймається за результатами виступу здобувача, рівня підготовки матеріалів та відповідей на поставлені питання. Оцінка може бути "відмінно", "добре", "задовільно" або "незадовільно".

У разі незадовільної оцінки студент вважається таким, що не виконав навчальний план, і направляється на повторне проходження практики для доопрацювання звіту. Якщо він не виконає ці вимоги в установлені строки, його не допускають до підсумкової атестації і захисту кваліфікаційної роботи. У виняткових випадках це може призвести до відрахування з університету.

Підготовка презентації до захисту звіту

Основна мета презентації - це забезпечення стислого та наочного подання основних результатів проходження практики.

Для публічного захисту випускної роботи студент готує доповідь, в якій слід висвітлити такі важливі питання: обґрунтування актуальності теми дослідження; мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження; що вдалося встановити, виявити, довести; якими методами це досягнуто; елементи новизни у теоретичних положеннях та в практичних рекомендаціях; з якими труднощами довелося зіткнутися в процесі дослідження, і які положення не знайшли підтвердження. Презентацію до звіту рекомендується виконувати за допомогою програмного забезпечення Power Point і дотримуватися таких вимог:

- тривалість доповіді 5 – 7 хвилин;
- рекомендована кількість слайдів 10 – 15;
- текст, наведений на слайді, повинен легко читатися;
- інформаційне наповнення слайдів повинно бути помірним — без зайвого перевантаження текстом або графікою.

Доповідна записка готується заздалегідь, вивчається напам'ять і хронометрується на час не більше 7–8 хвилин. При перевищенні цієї норми головуючий на засіданні ДЕК може зупинити доповідь. Краще мати в запасі про всякий випадок 1–2 хвилини, тобто готувати доповідь на 5–7 хвилин.

Презентація до захисту звіту з переддипломної практики повинна мати таку рекомендовану структуру:

- Слайд 1: найменування закладу вищої освіти, назва кафедри, інформація про підприємство, на якому проходила практика, прізвище здобувача та наукових керівників, рік проходження практики.
- Слайд 2: формулювання мети та основних завдань практики.
- Слайд 3: коротка характеристика підприємства, що стало базою практики.

У подальших слайдах необхідно представити результати досліджень, отримані впродовж практики, з ілюстрацією основних етапів і напрямів виконаної роботи, відповідно до змісту звіту.

Завершальні слайди (1–2) повинні містити узагальнені висновки щодо досягнення мети, виконання поставлених завдань та здобутого практичного досвіду.

РОЗДІЛ 8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТУ

Відмінно / А / 90-100 балів: – звіт виконано на високому методичному рівні та повністю відповідає вимогам чинних методичних рекомендацій. У роботі простежуються елементи наукової новизни окремих аспектів дослідження, а також наявна її практична цінність. Під час захисту звіту здобувач продемонстрував глибоке розуміння ключових проблем теми, вільне володіння матеріалом і надав обґрунтовані, змістовні відповіді на всі запитання комісії.

Добре / В / 82-89 балів, С / 75-81 бал: – звіт підготовлено на належному методичному рівні та відповідає вимогам методичних вказівок. Під час захисту здобувач продемонстрував хороше розуміння основних положень теми індивідуального завдання, достатній рівень володіння матеріалом і надав обґрунтовані відповіді на поставлені запитання. Водночас були допущені окремі неточності, а також виявлено незначні зауваження щодо змістового наповнення та оформлення звіту.

Задовільно / D / 66-74 бали, E / 60-65 балів – у звіті охоплено більшість питань, передбачених програмою практики, однак його підготовлено з порушенням встановлених вимог. Під час захисту здобувач виявив поверхневе розуміння основних положень теми дослідження, у засвоєнні матеріалу наявні суттєві недоліки, відповіді були недостатньо обґрунтовані та містили значні помилки. Водночас характеристика здобувача в цілому є позитивною.

Незадовільно / FX / 35-59 балів звіт не охоплює усіх питань, передбачених програмою практики. Під час захисту здобувач не зміг надати задовільних відповідей на запитання членів комісії, продемонстрував недостатній рівень знань і практичних навичок, необхідних для виконання завдань практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асортимент дерев, кущів та ліан для ландшафтного будівництва України / С. І. Кузнецов та ін. Київ: Компринт, 2020. 321 с.
2. Бреус Н. Ю. Декоративність гарноквітучих кущів ранньовесняного періоду в колекційних фондах ботанічних садів Києва. Науковий вісник НЛТУ України. 2014. Вип. 24.10. С.40-44.
3. Гатальська Н. В. Методика визначення дендрологічної цінності та рівня збереженості ландшафтних об'єктів на прикладі парків-пам'яток садово-паркового мистецтва на території Центральнопридніпровської височинної області. Науковий вісник НЛТУ України. 2015. Вип. 25.6. С. 36-43.
4. Гатальська Н. В. Науково-методичні підходи оцінювання культурноісторичної цінності парків. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. т. 27. № 4. С. 32–35. URL: <https://doi.org/10.15421/40270406>
5. Генсірук С.А. Ліси України. К.: Наук, думка, 1992. 408 с.
6. Генсірук С.А. Ліси Українських Карпат та їх використання. К.: Урожай, 1964. 291 с.
7. Герушинський З.Ю. Типологія лісів Українських Карпат. Львів: Піраміда, 1996. 208 с.
8. Гордієнко М.І., Корецький Г.С., Маурер В.М. Лісові культури. К.: Сільгоспосвіта, 1995. 328 с.
9. Гузь М.М. Кореневі, системи деревних порід Правобережного Лісостепу України. К.: Ясмина, 1996. 145 с.
10. Дебринюк Ю.М. Лісові культури. Методи і способи їх створення у типах лісу західного регіону України. К.. ІСДОУ, 1994. 168 с.
11. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. Нац. Стандарт України. Вид. офіц. [чинний від 2017-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 32 с.
12. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. Стандарт України. Вид. офіц. [Укладено вперше ; чинний від 2016–07–01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
13. Іванюк А.П. Природа вітровалів та їх вплив на продуктивність лісу в гірських та передгірських умовах Українських Карпат. Автореф. дис... канд. с.-г. наук. Львів, 1996. 20 с.
14. Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України: Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.12.2001 № 226. Дата оновлення: 17.06.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0182-02>, (дата звернення 05.08.2024).
15. Калінін М.І. Лісові культури і захисне лісорозведення. Львів: Світ, 1994. 296 с.
16. Калуцький І.Ф. Вітровали на північно-східному макросхилі в Українських Карпатах. Львів: Манускрипт, 1988. 204 с.
17. Кохановський В. М., Мельник Т. І., Коваленко І. М., Мельник А. В. Комплексна оцінка декоративності голонасінних рослин. Декоративна

- дендрологія: навчальний посібник. Суми: ФОП Цьома С. П., 2019. 263 с. 10.
18. Кохановський В. М Барна М. М., Барна Л. С., Мельник Т. І. Методичні аспекти оцінювання декоративності деревних рослин відділу Magnoliophyta за сукупністю морфологічних ознак та ознак життєздатності. Вісник Сумського національного аграрного університету Серія «Агрономія і біологія», Вип. 1 (39), 2020. 44 с.
 19. Лісове насінництво / Дебринюк Ю.М., Калінін М.І., Гузь М.М., Шаблій І.В. Львів: Світ, 1998. 432 с.
 20. Лісовирощування в західному регіоні України / Дебринюк Ю.М., Осмола М.Х., М'якуш І.І., Мельник О.С. Львів: Світ, 1994. 408 с.
 21. Кичилюк О. В. Методичні рекомендації до виконання магістерських робіт / О. В. Кичилюк, В. П. Войтюк, М. О. Шепелюк, В. В. Андреева, А. І. Гетьманчук. Луцьк, 2021. 44 с
 22. Методичні рекомендації до організації та проведення переддипломної практики (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної форми навчання зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство, освітньо-професійна програма «Садово-паркове господарство»). Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. Н. В. Гатальська. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. 35 с.
 23. Познякова С. І., Ситнік І. Й., Сєвідов В. П. Дендрологічний парк ХНАУ імені В.В. Докучаєва: фотоальбом. Харків: ХНАУ, 2016. 52 с.
 24. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/prouniversitet/publicnainformatsiya/normatyvna-baza/>, (дата 05.08.2024). звернення:
 25. Положення про підготовку і захист кваліфікаційних робіт здобувачами Державного біотехнологічного університету. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publicnainformatsiya/normatyvna-baza/> (дата звернення: 08.08.2024).
 26. Положення про практичне навчання здобувачів вищої освіти. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publicnainformatsiya/normatyvna-baza/> (дата звернення: 05.08.2024).
 27. Проект організації і розвитку лісового господарства Верховинського держлісгоспу Івано-Франківського обласного управління лісового господарства. Книга 1. Пояснювальна записка. Відомості запроєктованих господарських заходів. Ірпінь, 1997. 312 с.
 28. Рябчук В.П. Недеревна продукція лісу. - Львів: Світ, 1996. - 312 с.
 29. Ситнік І. Й. Парки ХНАУ. Харків: ХНАУ, 2017. 158 с. 29. Швиденко І. М. Газони і луківництво: курс лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання за спец. 206 «Садово-паркове господарство». ДБТУ. Харків, 2024. 100 с.
 30. Швиденко І. М. Квітникарство та дизайн квітників: курс лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання за спец. 206 «Садово-паркове господарство»; ДБТУ. Харків, 2024. 224 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Орієнтовна тематика та структура кваліфікаційних робіт, які виконуються на кафедрі лісового та садово-паркового господарства

ЛІСІВНИЧО-СЕЛЕКЦІЙНА ОЦІНКА СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ В ЛЮБЕШІВСЬКОМУ РАЙОНІ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1.1. Природні умови Любешівського району

1.2. Короткий нарис історії селекційних досліджень на Волині

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Матеріали дослідження

2.2. Методи дослідження

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

3.1. Інвентаризація наявних селекційних об'єктів сосни звичайної

3.2. Селекційна оцінка відібраних деревостанів сосни звичайної

РОЗДІЛ 4. МАТЕРІАЛЬНО-ГРОШОВА ОЦІНКА

РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВИРОЩУВАННЯ ДЕКОРАТИВНОГО САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ В ДП “ВОЛИНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ СЕЛЕКЦІЙНО НАСІННЄВИЙ ЦЕНТР”

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.1. Загальні відомості про декоративні розсадники
- 1.2. Агротехніка вирощування декоративного садивного матеріалу
- 1.3. Сучасний стан декоративного розсадництва

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

- 2.1. Характеристика ДП “Волинський лісовий селекційно насінневий центр”
- 2.2. Ґрунтово-кліматичні умови місця розташування підприємства
- 2.3. Методика проведення досліджень

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

- 3.1. Аналіз організації території розсадника
- 3.2. Агротехніка вирощування садивного матеріалу
- 3.3. Асортимент декоративних деревних рослин

РОЗДІЛ 4. СОБІВАРТІСТЬ ВИРОБНИЦТВА САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ

РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ НА РОЗСАДНИКУ ДП “ВОЛИНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ СЕЛЕКЦІЙНО НАСІННЄВИЙ ЦЕНТР”

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ОСОБЛИВОСТІ ЛІСОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДУБЕЧНІВСЬКОГО ЛІСНИЦТВА ДП «СТАРОВИЖІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1.1. Природне та штучне відтворення лісу

1.2. Технологія створення лісових культур

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Характеристика ДП “Старовижівське лісове господарство”

2.2. Ґрунтово-кліматичні умови місця розташування підприємства

2.3. Методика проведення досліджень

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

3.1. Аналіз лісокультурного фонду лісництва

3.2. Агротехніка створення лісових культур

3.3. Лісівнича оцінка створюваних у лісництві культур

РОЗДІЛ 4. ПОРІВНЯЛЬНА СОБІВАРТІСТЬ СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР ЗА РІЗНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ЛІСОКУЛЬТУРНИХ РОБОТАХ В ДП “СТАРОВИЖІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО”

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ПРИРОДНЕ ПОНОВЛЕННЯ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ В ЛЮБОХИНІВСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ ДП «СТАРОВИЖІВСЬКЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1.1. Природне та штучне відтворення лісу

1.2. Технології сприяння природному поновленню лісу

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Характеристика ДП «Старовижівське лісове господарство»

2.2. Ґрунтово-кліматичні умови місця розташування підприємства

2.3. Методика проведення досліджень

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

3.1. Аналіз фонду природного поновлення лісництва

3.2. Заходи сприяння природному поновленню сосни

3.3. Лісівнича оцінка природного поновлення

РОЗДІЛ 4. ПОРІВНЯЛЬНА СОБІВАРТІСТЬ СПРИЯННЯ ПРИРОДНОМУ
ПОНОВЛЕННЮ ТА СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР ЗА РІЗНИМИ
ТЕХНОЛОГІЯМИ

РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАХОДІВ СПРИЯННЯ
ПРИРОДНОМУ ПОНОВЛЕННЮ В ДП «СТАРОВИЖІВСЬКЕ ЛІСОВЕ
ГОСПОДАРСТВО»

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ДОДАТОК Б

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
Кафедра лісового та садово-паркового господарства

ЗВІТ

З виробничої переддипломної практики студента групи

П.І.Б. ЗДОБУВАЧА

Виконала(в):

Студентка(т) 2 курсу групи ЛГ-64М

(Прізвище Ім'я По батькові) (підпис)

Керівник практики від кафедри:

(звання, посада, Прізвище Ім'я По батькові) (підпис)

Оцінка:

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Луцьк – 2025

ДОДАТОК В

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики) студента

(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет _____

Кафедра _____

освітньо-кваліфікаційний рівень _____

спеціальність _____

РОЗПОРЯДЖЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

курс _____ група _____

направляється на _____

(назва практики)

у м. (р-н) _____

на _____

(назва підприємства, установи, навчального закладу)

Термін практики з _____ 20__ р. по _____ 20__ р.

Керівник практики від факультету _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Наказ № _____ від _____ 20__ р.

М.П. _____ Декан факультету _____

Керівник практики від бази практики _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Інструктаж із техніки безпеки на виробництві пройшов _____

(підпис студента)

«_____» _____ 20__ р.

Інструктаж провів _____

(підпис представника бази практики)

ДОДАТОК Г

Зразок наказу про направлення студентів на виробничу переддипломну практику

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

НАКАЗ

« ____ » _____ 20__ р.

м. Луцьк

№ _____-З

Про направлення студентів на
виробничу практику

§ 1

НАПРАВИТИ:

для проходження виробничої переддипломної практики із написання КР магістра студентів 2 курсу групи _____, освітнього ступеня «Магістр» факультету біології та лісового господарства, спеціальності 205 “Лісове господарство”, освітньо-професійної програми Лісове господарство _____ форми навчання з _____ р. по _____ р. на:

1. Кафедру лісового та садово-паркового господарства

1. _____

2. _____

3. _____

....

1.2. Призначити керівником _____

Підстава: навчальний план.

§ 2

Керівнику практики від факультету _____ провести зі студентами інструктаж про порядок проходження практики та ознайомити їх із правилами техніки безпеки під підпис.

Підстава: Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України.

§ 3

ЗАТВЕРДИТИ:

комісію для захисту звітів із виробничої практики у такому складі:

- 1) _____;
- 2) _____;
- 3) _____.

Підстава: Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України.

§ 4

Залік комісії прийняти _____ року

§ 5

Контроль за ходом практики покласти на декана факультету біології та лісового господарства _____

§ 6

Контроль за виконанням наказу покласти на проректора з навчальної роботи та рекрутації _____.

Ректор

підпис

ПОГОДЖЕНО

1. Проректор з навчальної роботи та рекрутації

2. Начальник навчального відділу

3. Завідувач виробничої (навчальної) практики

4. Головний бухгалтер

5. Завідувач загального відділу

6. Начальник юридичного відділу

7. Декан факультету

Навчально-методичне видання

Рибак Юлія Леонідівна
Андрєєва Валентина Вікторівна
Шепелюк Марія Олександрівна

**ВИРОБНИЧА ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА
ІЗ НАПИСАННЯМ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Друкується в авторській редакції